

140 ÉVE ALAKULT MEG A MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ SZÖVETSÉG

avagy az 1870-ben kezdődött sokoldalú küzdelem „a rendszeres tűzoltóság terjesztéséért, tökéletesítéséért és egységessé alakításáért a magyar korona országaiban”

BEVEZETÉS

Az ember már ősidők óta törekszik az egyik őselemet - a tüzet – a lehetőségei szerint uralma alatt tartani. A szándékolt, de felügyelet alatti tüzek sokféleképpen szolgálják az embert, ám korlátaiktól megszabadulva pusztító erővé válhatnak, és megzabolázásuk különleges kihívást jelent. A természetes - mint például a villámcsapás keltette – tüzek megelőzése sokáig szinte lehetetlen volt, ám a villámhárító feltalálása némileg egyszerűsítette az ellene való védekezést, de azt teljesen nem oldotta meg. A szándékosan okozott – mint a katonai műveletek nyomán fellépő pusztító; a gyújtogatást, a terror-akciókat követő - tüzek megelőzése reménytelen, méreteik, hatásuk szinte kiszámíthatatlan.

Az emberiség történetét végig kíséri a tüzek megelőzéséért és a keletkezett tüzek megfékezéséért folytatott küzdelem. Koronként ezt más-más módon igyekeztek megoldani. Az alapmotívum az emberi közösségek megóvása, az élet, értékek megmentése érdekében tenni képes, illetve tenni köteles erők, eszközök összehangolt tevékenységében rejlik. A római birodalomban Augustus császár rendeletét követően már szervezett erők végzik alapvetően a kézművesekre épített szervezetekkel. A középkorban ez az iparosokat tömörítő szervezetekre - a céhekre - rótt felelősségben és tevékenységi rendben realizálódik¹, de segéderőként - helyenként és önkéntes vállalás alapján - a diákság is részese a tűz elleni küzdelemnek².

Az ipari forradalom kibontakozásától - de a céhek megszűnése után tömegesen - már tűzoltó-szervezetek alakulnak – legkorábban az **önkéntes**, illetve állami akarat szerint a **köteles**, a nagyobb városokban a **díjazott**³, a gazdasági szervezeteknél a **magán** (uradalmi, gyári, üzemi, malmi, stb.) **tűzoltóságok**. A tűzoltóságok szakszerű elméleti és gyakorlati felkészítésük folytán - egyre jobban képzett és feladatmegoldó-képességgel rendelkező szervezetekként - a tűz elenni küzdelem legfőbb erőivé váltak.

A magyar korona országaiban a tűzvédelemmel kapcsolatos teendőket – már sok száz évvel ezelőtt is dokumentumokba foglalták – azaz településenként tűzszabály-rendeleteket alkottak. Az állami szintű szabályozás jószerével hiányzik, vagy, ha van túlon túl általános. A történelmi Magyarországon számtalan tűzrendészetre vonatkozó rendelet, törvénycikk és döntvény látott napvilágot úgy, hogy azok megszületéséhez a tűzoltó-társadalom szinte

¹ A céhek – az iparos testületek - a **köteles tűzoltóságok** elődjeiként a települések előljárátságainak többnyire írásban foglalt rendelete (tűzszabály-rendelete) alapján voltak kötelezve a tűzoltás helyi feladatainak végrehajtására. A céhek ezirányú feladataiknak becsülettel tettek eleget egészen 1872-ig, amikor az 1872: VIII. tc. 83 § kimondta megszüntetésüket. [3]

² A történelmi Magyarországon sok helyen (Debrecen, Sárospatak, Hódmezővásárhely, Kunszentmárton, Marosvásárhely, Nagyenyed, Gyulafehérvár, Székelyudvarhely, Eperjes, Nagyszombat, Kalocsa) az **önkéntes tűzoltóságok** elődjeiként diáktűzoltóságok működtek. Egyes szervezetek csak a kollégium épületeinek védelmére szerveződtek, mások - mint a debreceni géplyes társulat - a városban kitört tűz eloltásában is szorgoskodtak. [3]

³ A **díjazott** - a korabeli megnevezés szerint szegődményes – **tűzoltóságok**, a mai hivatásos tűzoltóságok elődjeiként - ott alakultak, ahol a település fizetett alkalmazottként tudta foglalkoztatni a testület tagjait.

semmivel sem járulhatott hozzá. Így az érdekérvényesítés módjának és rendszerének kialakítása, az érdekképviselői szerv létrehozása a tűzoltók jogos igényeként fogalmazódik meg.

Ez a tanulmány a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség (a továbbiakban MOTSZ) megalakulásának 140. évfordulójának tiszteletére készült. Nem célja az 1945-ig működő szövetség történetének teljes áttekintése, a munkáját érintő néhány kérdést vesz górcső alá, megoldásukat nem tárgyalja részletesen, azokhoz adalékokat kíván felsorakoztatni, érinti a jogutód Magyar Tűzoltó Szövetség (MTSZ) munkájának néhány elemét. E célból - az MOTSZ-et illetően - az alább felsoroltakat nem külön-külön alcím alatt, hanem a szerző szándéka szerint esetenként ettől eltérően több témát egybefogva tárgyalja:

- A megalakulás előzményeit.
- A működési rend kialakítását, javítását, a jobbítás motívumait.
- A tűzvédelem társadalmi elismertetésével kapcsolatos küzdelmet.
- A szervezet céljai megvalósításának útjában álló akadályok leküzdéséért folytatott tevékenységet.
- A szabályozott tűzoltó életet, tevékenységi rendet.
- A tűzrendészeti törvény megszületését.
- A szövetség és a nagygyűlések napirendjén szereplő – a tűzoltó ügy legfontosabb dolgait – érintő kérdéseket.
- Fő vonalakban vázolja az MOTSZ utódjaként megalakult és napjainkban működő Magyar Tűzoltó Szövetség céljait, működési rendjét és a tűzoltóügy érdekében kifejtett tevékenységét.

A MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ SZÖVETSÉG

A megalakulás előzményei

Érdekes, hogy hazánkban csaknem egyidőben indult meg a **tűzoltó eszme** és a tűzoltó testületeket egységbe tömörítő **szövetségi eszme** társadalmi térhódítása. A tűzoltó egyesületek országos szervezésének gondolata ötletként talán legelőször akkor vetődött fel, amikor 1862-ben gr. Széchenyi Ödön megfogalmazta, hogy *„honfiaink lovagias és bátor jellemvonása után ítélve, de meg finandciális okokból is, társadalmi viszonyaink közt a legmegfelelőbb s legcélszerűbbnek az önkéntes tűzoltó egyesületek rendszere látszik.”*⁴ Az eszme mindaddig csak eszme maradt, ameddig a bécsi udvar az aradi tűzoltószervezetet csak kardos emberek gyülekezetének, vagy a debreceni diáktűzoltóságot csak gerundiumos társulatnak tekintette. A kiegyezésig Bécs igyekezett a tűzoltó szervezetek megalakítására vonatkozó minden kezdeményezést elutasítani. [1] [3]

Itt meg kell jegyezni, hogy **az ország fővárosa**, annak dacára, hogy mindig kezdeményezője volt minden a nagyközönség érdekét szolgáló intézmény megalakításának, a tűzvédelem ügyében **lépés hátrányban maradt a vidékkel szemben**. Sok település tűzoltó testülete korábban alakult, mint a fővárosi - Aradon (1834), Sopronban (1866), Nagyváradon (1867), Pozsonyban (1867), Temesváron (1868), Nagyszombaton (1868) és egyéb helyeken. A fővárosban⁵ a Budapest-önkéntes – 1869-ben, Pest városi – 1870-ben alakult. /Az utóbbi azért csak Pest városi, mert Pest, Buda és Óbuda fúziója későbbi keletű, az önkéntesek budapesti megnevezése, pedig megelőlegezése az e fúzió során létrejövő város nevének/. Sőt az is helytálló, hogy az Országos Tűzoltó-Szövetség megalakításának eszméje is vidékről

⁴ Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. (Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. 4. oldal.)

⁵ A szövetség megalakulását megelőzően a székesfővárosban már léteztek ipari üzemekhez tartozó tűzoltóságok, mint a malmi (Henger, Budapest, Gyárudvar, Blum, Hagenmacher), a Ganz-féle vasöntöde, az Óbudai Hajógyár tűzoltócsapata. /U.a.m.e. 20. oldal/.

indult el, mivel e gondolatnak a megszületése a soproni tűzoltóság első emberének nevéhez kötődik. [1]

Amíg gr. Széchenyi Ödön a budapesti tűzoltóság létrehozásán, és ennek útjában lévő akadályok elhárításán munkálkodott, addig a már működő vidéki egyesületek a szövetségbe tömörülés gondolatával foglalkoztak. Ennek meghirdetője és a szervezés kiemelkedő egyénisége a soproni önkéntesek főparancsnoka Rösch Frigyes testnevelő tanár volt. Ő már 1869-ben beadvánnyal fordult a belügyminiszterhez a szövetség létrehozását, a települések tűzoltóságainak helyhatósági támogatását, a megalakuló tűzoltó egyesületek tűzbiztosító társaságok általi támogatását javasolva. [1] [3]

A felvetett gondolatok állami támogatásának hiánya nem volt visszatartó erő. Rösch Frigyes munkatársaival kidolgozta a szövetség alapszabály-tervezetét, sőt az alakuló ülés időpontjában is megegyeztek, azt 1870. október 31-re tűzték ki.

A székesfővárosi tűzoltók kezdetben a szövetség megalakításával nem értettek egyet, azt túl korainak tartották, sőt az alakuló ülésen nem is akartak megjelenni. Ám Széchenyi gróf belátta, hogy ennek sok hátránya lenne a fővárosra nézve, a szövetség a pestiekkel, a budaiakkal erősebb lenne, sőt eredményesebben szolgálná a tűzoltó ügyet, ha a székhelye a fővárosban lenne. Végül egyezség született – *az alakuló gyűlés helyszíne Pest, ideje 1870. december 5.* [1] [3]

A megalakulás

A tűzoltók álma megvalósult a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség létrejött (továbbiakban MOTSZ) és „17 egyesület részvevése mellett” kimondatott, hogy „*az üdvös eszme terjesztése s a nemes ügy hatásosabb előmozdítása, valamint a tűzoltók összességének képviselete céljából országos szervezkedésre szükség van.*”⁶ [1] [3]

Az MOTSZ alapítói - még, ha az az alapszabály-tervezetben nincs is így megfogalmazva - egyetértettek a következőkben, **az új szervezet fő vonalakban:**

- **A tűzoltók érdekeit a törvényhozással, a kormánnyal és a hatóságokkal szemben képviseli.**

- **Panaszait, óhajait és kívánságait tolmácsolja.**

- **A tűzvédelem helyzetéről szóló statisztikai adatokat kezeli, azokat közzé teszi.**

- **Időszakos jelentéseket szerkeszt.**

- **A tűzvédelem, a tűzoltás elméletét és gyakorlatát szüntelenül fejleszti, abban közreműködik.**

- **A tűzvédelem fejlődésének útjában álló akadályok elhárításán munkálkodik.**

- **A tűzoltók képzésének ügyét központi kérdésként kezeli.**

- **A szövetség a szabad egyesülés elvén nyugvó, és jogszabály által szabályozott választás után jöjjön létre.**

Az MOTSZ történelmi útja bizonyítja, hogy ezeknek a kívánalmaknak a szövetség erejének és lehetőségeinek határain belül, sok-sok akadályt leküzdve igyekezett megfelelni.

A tűzvédelem, a tűzoltás társadalmi elismeréséért, a tűzoltói szakma megbecsüléséért folyó küzdelmet a szakmán kívül állók is helyénvalónak tartották már azért is, mert az mindenki számára teljesen nyilvánvaló volt, hogy a „tűzlovagok” szinte kivétel nélkül sokkal többet tesznek a tüzek megelőzéséért, megfékezéséért, mint például a kéményseprők, akik mesterségük folytán még céhet is alapíthattak. A régi magyar mesterségekről íródott könyv szerzője – aki nem a szakma képviselője - így vall a szerveződés szükségességéről, a tűzoltómesterségről, annak elismeréséről, a szövetségnek a tűzvédelem korszerűsítésben betöltött szerepéről:

⁶ Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. (Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. 14. oldal.)

„Nagyszalontán nem volt önkéntes tűzoltóttestület. Ahol akadt is, abban sem volt mindig köszönet. A tagok száma állandóan ingadozott, gyakorlatokra jártak is, nem is, és különböző helyen lakva, tűzriadókor nagyokat késve érkezhettek csak a színhelyre. Röviden: hivatásos tűzoltóságra volt szükség. Ezt ismerte fel Széchenyi Ödön, István másodszülött fia, aki tollal és tettel küzdött a célért majd egy évtizedig, végre 1870-ben, Pest város tanácsának támogatásával, létrehozhatta hazánk első hivatásos tűzoltóságát – a **tűzoltóskodás végre elérte a mester sort**. Sőt – hogy a kézműves kifejezésnél maradjunk – **még az évben céhet is alkotott**: Széchenyinek **sikerült megalakítania az Országos Tűzoltó Szövetséget**. Ettől fogva tűzoltóink egységesíthették módszereiket, versenyek rendezésével fokozhatták a gyakorlottságot, és mivel a szövetség szava többet ért a tűzvédelmi kiadásokkal fukarkodó önkormányzatoknál, mint a helyi testületeké, korszerű eszközök beszerzését eredményesen szorgalmazhatták. A pesti tűzoltóság számára pl. – több európai nagyvárost megelőzve – már 1872-ben gőzfecskendőt és többretű tolólétrát szerezhettek be, később benzinmotoros szivattyúkat is. A szövetség országosan tűzjelző-állomásokat állított fel, s a század végétől kezdve telefon-tűzjelző hálózatot létesítettet.”⁷[2]

Az utókor hálája övezi azt a 17 testületet, amelynek küldöttei a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség létrehozói (1870. december 5.) Az alapítók és megalakulásuk évszáma: „1. Debrecen főiskolai (1650 körül), 2. Arad (1834), 3. Budapest gőzmalmi, 4. Sopron (1866), 5. Nagyvárad (1867), 6. Pozsony (1867), 7. Temesvár (1868), 8. Nagyszombat (1868), 9. Varasd (1868), 10. Esztergom (1868), 11. Budapest önkéntes (1869), 12. Nyitra (1869), 13. Pécs (1870), 14. Pest városi (1870), 15. Zágráb (1870), 16. Kassa (1870), 17. Békésgyula (1870).”⁸ [1] [3]

A szövetség ügyeit – ideiglenesen - az alapszabály jóváhagyásáig „gróf Széchenyi Ödönnel az élen az alábbi választmány intézte: 1. Follmann Alajos (Budapest önkéntes), 2. Weinmann Albert (Budapest-malmi), 3. Krause Waldemár (Budapest-városi), 4. Varjassy József (Arad), 5. Dr. Thinagl János (Nagyszombat), 6. Schwarcz József (Esztergom), 7. Martinengó Nándor (Pozsony), 8. Somogyi Pál (Debrecen), 9. Rösch Frigyes (Sopron), 10. Grahor János (Zagreb).”⁹ [1] [3]

Az alakuló ülésen elfogadott alapszabály-tervezet 15 §-ból állt, melyet felterjesztettek a belügyminiszternek – a jóváhagyási záradékot Zeyk Károly államtitkár írta alá 1871. szeptember 12-én.¹⁰ [1]

A működés rendje

Az MOTSZ működési rendjét alapszabály rögzíti, azt a jobbítás érdekében a szövetség nagygyűlésein többször módosítják. A változtatások motívumai részben a szervezeti életben jelentkező, és létező anomáliákban, illetve az útkeresésben gyökereznek. Az első alapszabály lényegében a Rösch Frigyes és munkatársai által 1870-ben megalkotottal azonos. Az elsőként jóváhagyott alapszabályt a Pozsonyi (V. országos nagygyűlésig) többször módosították, a módosításokat az eredetibe beépítve (lásd lentebb) képet alkotunk arról, hogy miképpen álmodták meg, és miként igyekeztek javítani elődeink a szövetség működési rendjét, valamint 1937-ig meddig jutottak el a szervezeti élet tökéletesítésének útján.

⁷ Bogdán István: Régi magyar mesterségek (Budapest, Neumann Kht. 2006. 30. rész: A vörös kakas szelídítése. A tűzoltómesterség.)

⁸ Dr. vitéz Roncsik Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-0930. (Városi nyomda, Debrecen 1935. 17. oldal.)

⁹ Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. (Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. 15. oldal.)

¹⁰ Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. (Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. 16. oldal.)

Elsőként vizsgáljuk meg szövetség alapszabályait, amely az 1880. évi nagygyűlés utáni munkavégzés alapjául szolgált.¹¹

Az MOTSZ működésének alapszabályai 1880-ban

1., A megalakulásról és megnevezésről:

- *Magyarország és kapcsolt részeinek önkéntes tűzoltó egyletei országos tűzoltó szövetséget alapítanak, melynek címe: „Magyar országos tűzoltó szövetség.” (2)*

2., A védnökről

- *A szövetség József főherceg Ő császári és királyi Fenségnek védnöksége alatt áll. (4)*

3., A szövetségi tagságról:

- *A szövetség tagja lehet Magyarország és kapcsolt részeinek minden szervezett tűzoltó egylete, (ideértve a Budapest-fővárosi tűzoltótestületet is), mely magát ezen alapszabályok pontos megtartására három évre kötelezi. (1). (2) (3)*

4., A szövetség céljairól:

- *A szövetség célja: a tűzoltó-ügy terjesztése, tökéletesítése és a tűzoltótestületek egyenlő elvek szerint való fejlesztése, szent István koronájának országában. (1) (2) (4)*

5., A célok megvalósításáról:

- *Ezen cél előmozdítására szolgálnak:*
 - a, a tűzoltó és az ezzel kapcsolatos tanácskozások, díszgyakorlatok s tűzoltó szerek és gépek kiállítása.
 - b, A választandó szövetségi bizottmány (1).
- *Ezen cél biztos és teljes elérésére az országos tűzoltó szövetség tagegyletei, kerületi és járási szövetségeket alkothatnak, melyeknek mikénti megalakítása az egyletek szabad elhatározására bízatik. (2)*
- *A szövetség állandó közegei:*
 1. *Az országos tűzoltó közgyűlés.*
 2. *Az országos központi választmány. (2)*

6., A tűzoltó közgyűlésekről (nagygyűlésekről):

- *Az országos tűzoltó közgyűlés, mely az ország különböző vidékein változólag minden második évben lehetőleg július vagy augusztus hóban tartatik, áll:*
 1. *Az országos központi választmány elnökéből és alelnökéből.*
 2. **A központi választmány tagjaiból.**
 3. *A kerületi szövetségek elnökeiből, akadályoztatásuk esetén alelnökeiből.*
 4. *A tagegyletek képviselőiből.*
 5. *Az országos központi választmány titkáraiból és pénztárnokából.*

¹¹ A szabályok csoportosítása önkényes, az alapszabályok §-okba szedve láttak napvilágot. A szabályok után a zárójelben levő számok az alapszabályba bekerülés évszámát jelentik a következők szerint: (1) – 1870, (2) – 1876, (3) – 1878, (4) – 1880.

Tanácskozási joggal minden jelenlévő önkéntes tűzoltó bír, szavazati jog azonban csak a négy első pont alatt felsorolt egyéneket illeti.

Egy szavazatnál többet senki sem gyakorolhat. (2) (3).

7., Az országos központi választmányról:

- *Az országos központi választmány, melynek székhelye Budapest, áll az elnök és alelnökből, a kerületek elnökei, akadályoztatásuk esetében alelnökeiből, a legközelebbi közgyűlés székhelyén levő egylet főparancsnokából, tizenkét – a közgyűlés által megválasztott választmányi tagból, egy titkár s egy pénztárnokból. A központi választmány elnökének rendszerint Budapesten kell laknia, ő nevezi ki Budapest önkéntes tűzoltó egyletének kebeléből a központi választmány titkárát és pénztárnokát. Ezen tisztviselőknek kötelességeit külön utasítás szabja meg, működésükért az elnök felelős. A központi választmány valamely tagjának kilépése esetében fel van jogosítva annak teendőivel ideiglenesen mást megbízni, ezen intézkedés érvénye azon esetekre is kiterjedvén, melyekben valamelyik választmányi tag teendői gyakorlásában ideiglenesen van akadályoztatva. (2) (3).*

8., A kerületi (járási) szövetségekről:

- *Kerületi (járási) szövetségek csak olyan egyletekből alakulhatnak meg, melyek már az országos szövetség tagjai, s az országos szövetségbe belépett egyletek kötelezvéen egyszersmind a szövetséghez való csatlakozásra is.*
A kerületi (járási) szövetségek ezen alapszabályok keretén belül saját maguk által alkotott szabályok értelmében alakulnak, azonban semmiféle határozatot, szabályzatot nem hozhatnak, mely az országos tűzoltó szövetség alapszabályaival, vagy az országos tűzoltó közgyűlés határozataival ellenkezik, kötelesek lévén alapszabály-tervezetüket elsődlegesen a központi választmányhoz beküldeni, mely a helyeselt alapszabályokat a nagyméltóságú magyar belügyminisztériumhoz bemutatni köteles. (2) (3).

9., Az országos tűzoltó (köz)gyűlésről (nagygyűlésről) előkészítéséről, munkájáról:

- *Az országos tűzoltó közgyűlés tárgyalásait a központi választmány elnöke vagy alelnöke, mindkettőjük akadályoztatása esetén e választmánynak azon tagja vezeti, ki a központban vagy ehhez legközelebb lakik. (2).*
- *Esetleges indítványok, a tűzoltó ünnepélyt megelőzőleg egy hónappal, a szövetségi bizottmány elnökéhez küldendők. (1).*
- *Az országos tűzoltó közgyűlés nyilvános.*
A tárgyalási nyelv szabadon választható a jegyzőkönyv azonban magyar nyelven vezettetik, melyet a tárgyalások befejezte után a közgyűlés székhelyén az e végre kiküldött öttagú bizottság azonnal hitelesíteni tartozik.
Érvényes határozathozatalra az igazolt képviselők felerészének jelenléte szükségeltetik. A közgyűlés határozatai a nem képviselt tagegyletetek is kötelezik.

Szavazások alkalmával az általános szótöbbség, szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt. (2).

- *Az országos központi választmányba csak működő (aktív) tűzoltók választhatók és nevezhetők ki. Minden választás titkosan, szavazat útján történik. Tíz tag kívánatára határozathozatal alkalmával névszerinti szavazás rendelendő el. (2).*
- *Az országos központi választmány tagja a szövetség pénztárából nyernek útiköltség-térítést, mely azonban a befizetett évi járulékoknak 50%-át nem haladhatja túl és a megjelent tagok között a tényleges útiköltség arányában osztandó meg. (2).*
- *Az országos tűzoltó közgyűlés napirendjébe, mely a jelentkező egyletekkel, valamint a sajtó útján idejekorán közzelendő a következő tárgyak veendő fel:*
 - 1. Beszámoló jelentés az országos szövetség állásáról és működéséről a lejárt időszakban valamint a tűzoltóügy országos fejlődésének egy gondosan szerkesztett statisztikai kimutatás alapján való feltüntetése;*
 - 2. A lezárt számadás előterjesztése azon tűzoltóegylet parancsnokságának számvizsgáló jelentésével együtt, melynek székhelyén az országos tűzoltó közgyűlés tartatik;*
 - 3. A következő országos tűzoltó közgyűlésig terjedő költségelőirányzat;*
 - 4. Az országos központi választmány, kerületi (járási) választmányok és egyes tagesegyletek indítványai, amennyiben ezen utóbbiak a kitűzött időben benyújtottak;*
 - 5. Elnök, alelnök és tizenkét választmányi tag választása;*
 - 6. A legközelebbi közgyűlés székhelyének kijelölése. (2).*
- *Azon helyi bizottság, mely ott, ahol a gyűlés tartani fog, a helyben levő tűzoltó-egylet kebelében, annak tagjaiból, a gyűlés tartására, a szükséghez mérten nagyobb vagy kisebb számmal, kiküldés útján alakíttatik, teljesíti a gyűlés előmunkálatait és igazgatja az ünnepélyt. A szövetséget érdeklő kérdésekben a szövetségi (központi) bizottsággal érintkezésben lép s annak határozatát bevárja, illetőleg teljesíti azt. (1).*

10., Az országos központi választmány tevékenységéről:

- *Az országos központi választmány az országos tűzoltó szövetség állandó képviselője, melynek ügyeit ezen alapszabályok, és a közgyűléstől vett utasítások értelmében intézi, s a szövetségnek vagyonát kezeli. A közgyűlés tárgyalásainak és a tűzoltószeretek kiállításainak gondos előkészítése is, a gyűlés színhelyén lévő egylettel együttesen, a központi választmányt illeti. **A közgyűlés és a kiállítás előkészítésére vonatkozó iratok megőrzés végett a központi választmány irattárában helyezendők el.***

Az országos tűzoltó szövetséget hatóságok és harmadik személyek irányában az elnök, ennek akadályoztatása esetén pedig az alelnök képviseli. (1) (2) (3).

11., A szövetségi pénztárról:

- *A közös költségek fedezésére szövetségi pénztár alakul, melyhez minden a szövetséghez tartozó egylet köteleztetik előre fizetendő 5 forint beíratási díjjal és 3 forint évi pótlékkal járulni. (1).*

- A szövetségi pénztárt a szövetségi elnök lakóhelyén létező egyletnek egyik tagja kezeli, ki e tisztségre a szövetségi bizottmány által választatik. (1).
- A szövetségi bizottmány a tűzoltó gyűlés ideje és napirendje felett határoz és működéséről, valamint a pénztár kezeléséről a szövetségi közgyűlésnek kimerítő jelentést tesz. (1).

12., A szövetség tagegyleteiről:

- *Ha az országos szövetségbe lépett egyletek a háromévi határidő leteltével kilépési szándékukat hat hóval megelőzőleg be nem jelentik, ismét három évre kötelezetteknek tekintetnek. (2).*
- *A tagegyletek jogositvák:*
 1. *A tűzoltóügy fejlesztése iránti törekvéseik támogatását az országos központi választmánytól igényelni.*
 2. *Egy tanácskozási és szavazati joggal bíró képviselőt az országos tűzoltó közgyűlésre küldeni; **szavazati jogukat azonban csak azon egyletek gyakorolhatják, melyek tagsági díjjal hátralékban nincsenek.***
 - 3 *Ezen közgyűlés elé indítványokat terjeszteni, melyek azonban kellő előkészítés végett a közgyűlés megtartása előtt, négy héttel a központi választmányhoz benyújtandók. (2) (3).*
- *A tagegyletek tagdíjai a következő szabályzat alá esnek, u. m.:*
 1. *Azon egyletek után, melyek valamely kerülethez tartoznak, az illető kerület évenként és egyenként három forintot szolgáltat be a központi pénztárba.*
 2. *Oly egyletek tagdíja, melyek nem tartoznak valamely kerülethez, évenként hat forint.*

Mindkét rendbeli tagdíj minden év január havában befizetendő s ha a tagegyletek és kerületek az ez irányban hozzájuk intézett felhívásnak eleget nem tesznek, a központi választmány fel van jogositva a kerületek és az egyletek tartozásait szabadon választandó bíróság előtt per útján is behajtani. (2) (3).
- *Minden tagegylet kötelezi magát arra, hogy:*
 1. *A kerületi vagy országos központi választmánytól követelt statisztikai kimutatásokat lelkiismeretesen kitöltve, a kiszabott időre az illető választmányhoz eljuttatja;*
 2. *A szövetség céljait minden tekintetben hathatósan előmozdítja és*
 3. *Azon esetre, ha saját székhelyén közgyűlés tartatnék, gyakorlatot rendez és a tűzoltószerek kiállításának létrehozásán buzgón közreműködik.(2).*

13., Az alapszabályok módosításáról:

- *Az alapszabályok csak országos tűzoltó közgyűlésen módosíthatók, az erre vonatkozó javaslat azonban három hóval megelőzőleg az országos központi választmányhoz adandó be, mely az indítvány szövegét a napirendbe felvételni tartozik.(2).*
- *A módosított alapszabályok csak a nagyméltóságú magyar királyi belügyminisztérium jóváhagyása után lépnek életbe. (2).*

14., A szövetség feloszlásáról, felosztatásáról

- *Az országos tűzoltó szövetség feloszlik, ha a tageszletek háromnegyed része azt határozatilag kimondja. A szövetségi vagyronról a feloszlást kimondó közgyűlés rendelkezik ugyan, e vagyron azonban csak tűzoltói célra fordítható.
Ezen határozat fogantatosítására a nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszterium jóváhagyása szükséges. (2).*
- *Ha az alapszabályokban meghatározott céltól és eljárástól az országos tűzoltó szövetség eltérne, illetőleg hatáskörét meg nem tartaná, az esetben aláveti magát a nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszterium által 1875. évi május hó 2-án 1508. szám alatt kiadott szabályrendelet IX. pontjában kimondott joghátrányoknak, vagyis, ha az alapszabályok körülírt célját és ebből folyó hatáskörét meg nem tartja, a királyi kormány által - az állam, vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetése esetén -, haladéktalanul felfüggesztetik egyidejűleg elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest, végleg fel is oszlattatik, vagy az alapszabályok legpontosabb betartására - különben feloszlítás terhe mellett - köteleztetik. (4).*

Az MOTSZ alapszabályainak karbantartása folyamatos, az országos nagygyűlések napirendjén sokszor szerepel a korszerűsítés, a szükséges módosításokra határozatok születnek. A teljesség igénye nélkül: változik a választott testületek jogköre, személyei összetétele, az alelnökök száma; központi iroda létesül; gazdasági bizottságot, revizorokat, előadókat neveznek ki; versenyszabályzat készül.

Itt meg kell említeni, hogy az MOTSZ társadalmi rangja és a tűzoltóügy állami elismerése akkor emelkedett a tűzoltó társadalom által elvárt szintre, amikortól a belügyminiszter szakközegként ismeri el a szövetséget, tűzvédelemmel kapcsolatos jogkörökkel ruházta fel, amikortól a határozatai az egész országra nézve kötelezőek. [1] [3] [4]

Az utolsó előtti béke-évben - 1937-ben – a szövetség egy egységes az ország minden tűzoltóságát érintő, átfogó szabályrendszert fogadott el, melynek két fő része van az egyik az MOTSZ-re, a másik a Törvényhatósági Tűzoltó-Szövetségekre vonatkozik.

Az MOTSZ alapszabályainak megújítása 1937-ben

Az 1936: X. törvénycikk 8. §-a szerint a hivatásos, köteles és magántűzoltóságokat törvényhatósági tűzoltószövetségekbe, ezeket pedig országos tűzoltószövetségbe kell tömöríteni. Így rendezett viszonyok alakulnak ki, ennek folyamánként megalakulnak a törvényhatósági tűzoltószövetségek, ezt követően az országos tűzoltószövetséget újjá kell alakítani, a tisztújítás is soron lévő feladat, a tisztségviselők megbízása 1941. december 31-ig tart. [21]

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség és a Törvényhatósági Tűzoltó Szövetségek fő vonalakban ismertetésre kerülő alapszabályait, az 1880. évi alapszabályokkal összevetve kitűnik, hogy az utóbbi - az eltelt 57 év alatt teljesen kicsiszolódott - a tűzoltószövetségektől joggal elvárható követelményeket egyértelműen közvetíti.

Az 1937. évi alapszabályok fő vonalakban:

Cím: A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség és a Törvényhatósági Tűzoltó-Szövetségek alapszabályai

I. FEJEZET: Általános rendelkezések

- Cím
- Székhely, működési terület és hivatalos nyelv

- Pecsét és jelvény
- Védnök
- Cél és eszközök
- Az Országos Szövetség vagyona és ennek kezelése

2. FEJEZET: **Tagok, tagság**

- Tagok
- A tagok bejelentése
- A tagok jogai
- A tag kötelességei
- A tagság megszüntetése

3. FEJEZET: **Az Országos szövetség**

- Az Országos Szövetség szervei
- Elnöki tanács
- Az elnöki tanács hatásköre
- Szakbizottságok
- Országos választmány
- Országos közgyűlés
- Az országos közgyűlés összehívása és határozatképessége
- Az országos közgyűlés tanácskozásai
- Az országos közgyűlés hatásköre
- Tanácskozási ügyrend
- Számvizsgáló-bizottság
- Az Országos Szövetség tisztikara
 - Elnök
 - A társelnök, alelnökök
 - A főtitkár
 - A titkárok
 - A számvevő
 - Az ügyész
 - A pénztáros
 - Az ellenőr
 - Irodatisztek és segédszemélyzet

4. FEJEZET: **Törvényhatósági Tüzoltó-Szövetségek**

- Törvényhatósági szövetségek alakítása
- A Törvényhatósági szövetségek célja
- A Törvényhatósági szövetségek feladatköre
- Ügyrend
- A Törvényhatósági Szövetség tagjainak jogai
- A Törvényhatósági Szövetség tagjainak kötelességei
- A választmány
- A Törvényhatósági Szövetség választmányának hatásköre
- Közgyűlés
- A választmány és közgyűlés tanácskozási rendje
- Számvizsgáló bizottság
- A Törvényhatósági Szövetség tisztikara
 - Elnök, társelnök, alelnökök
 - Titkár
 - Pénztáros

5. FEJEZET: **Alapszabály-módosítás és feloszlítás**

Átmeneti intézkedés. [21]

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség nagygyűlései

A MOTSZ 1870-1945-ig terjedő időszakban - a nem sokkal több, mint 74 éves fennállása alatt, azaz a megszűntetéséig - 27 nagygyűlést tartott a következő helyeken és időpontokban:

- I. Pest, 1871. szeptember 16-19.
- II. Sopron, 1874. szeptember 5-8.
- III. Arad, 1876. augusztus 25-29.
- IV. Igló, 1878. július 21-22.
- V. Pozsony, 1880. augusztus 19-22.
- VI. Zalaegerszeg, 1882. augusztus 11-15.
- VII. Selmecbánya, 1884. augusztus 17-19.
- VIII. Fiume. 1887. augusztus 18-19.
- IX. Székesfehérvár, 1889. augusztus 19-22.
- X. Sopron. 1891. augusztus 14-16.
- XI. Szabadka, 1893. augusztus 12-16.
- XII. Kolozsvár, 1895. augusztus 17-20.
- XIII. Budapest, 1896. augusztus 15-17.
- XIV. Brassó, 1899. augusztus 12-15.
- XV. Eger, 1902. augusztus 14-17.
- XVI. Szeged, 1905. augusztus 13-15.
- XVII. Szatmárnémeti, 1908. augusztus 14-16.
- XVIII. Veszprém, 1911. július 3-5.
- XIX. Budapest, 1920. november 6.
- XX. Budapest, 1923. szeptember 9.
- XXI. Sopron, 1926. augusztus 20-22.
- XXII. Szombathely, 1929. augusztus 16-18.
- XXIII. MOTSZ rendkívüli nagygyűlése Győr, 1931. január 18.
- XXIV. Győr, 1932. augusztus 13-16.
- XXV. Gyöngyös, 1935. augusztus 17-19.
- XXVI. Budapest, 1937. május 8-9.
- XXVII. Budapest, 1943. december 8.

Az ország tűzoltóságát mozgósítani képes két-, majd később háromévenkénti tűzoltó gyűlések (nagygyűlések) terve nagyvonalakban kiállta az élet próbáját. Nem a tűzoltók hibája, hogy már a második nagygyűlést (Sopron) az 1872-1873. évi nagy kolerajárvány miatt egy évvel el kellett halasztani. Ugyancsak tomboló kolerajárvány okán kellett a VIII. (Fiumében 1886-ra tervezett) nagygyűlés idejét módosítani. [1] [3]

Az ezredéves (milleneumi) ünnepek tiszteletére a soron következő nagygyűlést - a XIII. budapestit - azonban egy évvel korábban rendezték, mely annyiban is különbözött az előzőektől, hogy itt a szokásos napirenden kívül szakelőadások is hangzottak el. [1] [3]

Az 1899-től háromévenkénti nagygyűlések sorát szakította meg az I. világháború, az 1914. évre tervezett nagygyűlés elmaradt. A legközelebbi tűzoltó-gyűlés ideje 1920, helye Budapest. A háború és Trianon után természetesen a tűzvédelem és a tűzoltóság ügyei más politikai helyzetben és földrajzi környezetben (Csonka-Magyarország) oldódnak meg. A nagygyűlések – kivéve az 1931. évi rendkívüli, és az 1937. évi nagygyűlést - háromévenként

követik egymást, de az újabb világháború szele és kitörése ismét kerékbe töri ezt a rendet. A háború előestéjén, azonban még sikerül a szövetségnek a tűzrendészet ügyét törvényben foglalni (1936. évi X. törvénycikk). A háború a magyar tűzvédelmet is szinte a földig rombolja. Az Ideiglenes Kormány 1945-ben a sok kemény csatát megvívó Magyar Országos Tűzoltó Szövetséget rendeletileg megszünteti. [1] [3] [4] [16]

A tűzoltó gyűlések (nagygyűlések) általában sokoldalú előkészítést igényeltek és azokat nagy hírverés előzte meg, az ünnepélyes külsőségeket sem nélkülözték. A szervezők mindenkor olyan rendezvénysorozatot terveznek, amely jó propagandája a tűzvédelem ügyének és a tűzoltóság társadalmi elismerését emeli. Amennyiben arra mód és lehetőség van – az általában több napos esemény programjában szerepel tűzoltószer kiállítás, ismerkedési estély, a rendező város megtekintése, tűzoltó gyakorlat, tűzijáték és kivilágítás, nagygyűlés, tűzoltószer próba, közgyűlés és az alapszabályban rögzített választások (a tisztújítás), később országos tűzoltóverseny is része a rendezvénynek, az elsőt 1893-ban Szabadkán (XI. nagygyűlés) tartották. [1]

A szövetség legkorábbi nagygyűlésein az amúgy is kis létszámú tagszervezeteknek csak töredéke képviselteti magát. A tagszervezetek számának növelése, a szövetségi munka társadalmi bázisának szélesítése állandóan napirenden van. [1] [3]

A III. nagygyűlésen (1876 Arad) megindított mozgalommal a helyzet gyors változását kívánták elérni, olyan jelszóval, hogy először alakuljanak kerületi tűzoltó szövetségek. Ez azonban igazán nem volt gyógyír a helyzet orvoslására, mert a taglétszám jelentősen nem emelkedett. Sőt a nemes akarat ellenére azt is elérték, hogy a horvátok teljesen kivonultak a szövetségből és nemzeti tűzoltó szövetségbe tömörültek. A szakítás valószínűsíthetően másik oka lehetett az, hogy a horvátok képviselői kiszorultak az országos központi választmányból. [1] [3]

A helyzet konzerválását érték el azzal is, hogy 1876-ban a IV. nagygyűlés (Igló) kimondta: a szövetségnek csak önkéntes tűzoltó egyesület lehet a tagja. Később a helyzet javítását célzó elképzelések alapján szorgalmazták a vármegyei tűzoltó szövetségek megalakítását, nem hiába, mert az I. világháborút megelőzően 69 vármegyéből 39-ben alakult tűzoltó szövetség, és így a tagszervezetek száma megsokszorozódott. 1910-ben módosított alapszabály szerint az illetékes vármegyei szövetség révén már mindenféle tűzoltó testület tagja lehetett a szövetségnek.” [1] [3] [4]

A XIX. nagygyűlésen (Budapest 1920) az alapszabályt módosították, de pénz hiányában a kiadására nem került sor. Pénzügyi nehézségek miatt az 1923. évi nagygyűlés (Budapest) a tagdíjat természetben (3. kg búza) határozta meg. [4]

A szövetség taglétszáma 1930-ra ugrásszerűen megnövekedett (2507), ennek hátterében az áll, hogy rendeletben írták elő a tűzoltó-egyesületek vármegyei szövetségbe való tömörülését. [4]

A XXVI. 1937. évi (Budapest) nagygyűlés után átmenetileg a szövetség elnökét, alelnökeit, titkárát a belügyminisztérium nevezte ki, de 1938-ban visszatértek a vezető tisztségek választás útján való betöltésére. [4]

A Szövetség áldozatos - mintegy 66 - éves küzdelmének legnevezetesebb eseménye: a tűzrendészeti törvény (1936 X. tc.) és végrehajtási utasításának (180 000/1936. BM. sz. rendelet) megszületése.

Az ezeket is figyelembe vevő új alapszabályt 1937-ben született meg. [4]

Az MOTSZ küzdelme „a rendszeres tűzoltóság terjesztéséért, tökéletesítéséért és egységessé alakításáért”

A szövetség útkeresését, munkáját, tevékenységének irányait, gondjait leginkább az alapszabály és annak módosításai, a nagygyűléseken tárgyalt kérdések áttekintése, azok

megoldása, az ország tűzoltó társadalmának felvetett gondjainak orvoslása, az újíto, korszerüsítõ kezdeményezések ismerete alapján ítéelhetjük meg.

Az országos tűzoltóügy gondjainak megoldására hivatott szervezethez, annak működési, működtetési mechanizmusához hasonló hazai mintát a szövetség nem talált. A külföldi példák sem lehettek egyértelműen irányadók, márcsak a társadalmi-politikai viszonyok, nemzeti sajátosságok különbözősége miatt sem. Ám ez utóbbi forrásból mégis lehetett valamit meríteni. Ilyen körülmények között a szövetség működési rendjének tökéletesítésére való törekvés teljesen természetes, hiszen egy szervezetnek önszabályozónak is kell lenni. A bölcsesség is vezérlő elv, mert a módosításokat, a javító gondolatokat a közgyűlés fogadja el.

Ebben a gondolatsorban nem hanyagolható el az sem, hogy a tűzoltóügynek a hazai államférfiak között támogatói is akadnak. Közülük az első Tisza Kálmán külügyminiszter az, aki a MOTSZ-et szakközegül ismeri el, sőt külön felhívással fordul az országhoz a tűzoltóegyletek megalakítása tárgyában. [1]

A tűzrendészeti törvény megalkotásához, és elfogadtatásához is vannak tekintélyes politikus pártfogók. Széll Kálmán belügyminiszter 1901. március 1-én a képviselőtestületben kiáll a tűzrendészet közigazgatási reform keretében történő, vagy külön törvényi szabályozása mellett. 1908. 12. 21-én Wekerle Sándor dr. miniszterelnök a főrendiházban tartott beszédében a törvény betervezését ígéri meg. 1909. április 3-án gróf Khuen-Héderváry Károly belügyminiszter a tűzrendészeti törvénnyel kapcsolatban elhangzott beszédében a következőképpen fogalmaz¹²: „Ha meg lesz adva rá a lehetőség, akkor a készen levő törvénytervezetet szívesen leteszem a Ház asztalára.” És mégis – több mint egy negyed évszázadot – 1936 júniusig kellett várni a törvény elfogadására. [1]

A MOTSZ küzdelme „a rendszeres tűzoltóság terjesztéséért, tökéletesítéséért és egységessé alakításáért”, egy nehéz folyamat sok-sok akadállyal, buktatóval és nehézséggel. A szövetség megalakítói sokak által ismert és tisztelt, tisztességes, és jóakarátú, egy országos eszmét felkaroló egyének voltak. Többségüket a korábbi munkájuktól lényegesen eltérően, egy új, az egész ország tűzrendészeti, tűzoltói gondjaival küszködő szervezetben való munka számtalan kihívásaival állította szembe. [1] [3]

Az MOTSZ működésének korai szakaszában küszködött „gyermekbetegségekkel”. Eleve nem számolhatott a társadalom széleskörű támogatásával, ehhez példaként említhető, hogy már az I. nagygyűlésen (Budapest) felvetett javaslatok többsége (az egységes csavarpár rendszeresítése, a biztosító társaságok megadóztatása, bérmentes levelezés, tűz esetén a tűzoltószerke ingyenes szállítása, tűzoltó segélyalap létesítése, tűzrendészeti törvény megalkotása) csak évtizedek múlva, komoly erőfeszítések után valósult meg. [1] [3] [4]

Az MOTSZ a tűzoltóságok szövetségbe vetett bizalmát csak hosszú harc után tudta elérni, ez részben a szövetséghez csatlakozó és csatlakozott tűzoltóegyletek számának növekedésével, részben a nagygyűléseken résztvevő tagszervezetek számával mérhető. [1] [3] [4]

Az MOTSZ-nek szinte araszolva, lépésenként sikerült egy elfogadható működési, működtetési rendet kialakítania, (lásd fentebb az alapszabályokról írottakat).

Számtalan olyan gond merült fel, amelynek megoldása központi szabályozást igényelt, elég csak az öltözködés, felszerelés, a tűzoltói képzés kérdésére gondolni. [1] [3] [4]

Az MOTSZ országos központi választmányába ugyan mindenkor köztiszteletben álló működő tűzoltók kerülnek, de benne az országrészek arányos képviseleti elve nem tükröződik. Nagy valószínűséggel ez az egyik oka a horvátok önállósodási törekvésének, és a szövetségből való kiválásának. [1] [3] [4]

¹² Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. (Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. 94. oldal.)

A társadalmi elismeréshez vezető út egyik fontos mérföldköve, hogy József főherceg elvállalja a védnökséget. Ez nem volt egészen hiábavaló, de a tűzoltóügyek megoldásában csak az araszolás léptéke lesz egy kicsivel nagyobb. [1] [3]

A szövetség megalakulása utáni évek munkáját részben mérgezik, de esetenként színesítik az egyéni vezetői ambíciók, sértődöttség, a tűzoltóügyek megoldásában radikális lépéseket követelők fellépése. [1] [3]

Az MOTSZ munkájában gróf Széchenyi Ödön Törökországba való távozása nagy törést okoz. Az elnök nélküli munka eredménye: a nagygyűléseken a beszámolók hiányoznak, vagy eredményről nem tudnak beszámolni, a hozott határozatok megoldatlansága a sorozatos sikertelenség még a szövetség megszűnésének lehetőségét is felveti. A szervezeti élet gróf Cziráky Béla elnökké választása után (1882) erősödik meg. [1] [3]

A szövetség legfőbb fórumának - a közgyűlésnek - a napirendjén sok-sok érdekes téma szerepelt, melyek között maradnak megoldatlanok, mások csak sok év után oldódnak meg. Az feltétlenül igaz, hogy a nagygyűlésen és az elnökségi ülésen napirendre felvett kérdések zöme azért érdekes, mert a tűzoltóság, mint közszolgálatot ellátó szervezet munkáját hivatott egyszerűsíteni; az állami gondoskodás színvonalát emelni; a működő tűzoltóságok szakember szükségletének képzését egységesíteni, a képzés színvonalát emelni; a szolgálati, öltözködési szabályokat, a felszerelést egységesíteni; a tűzoltók életét könnyíteni, stb. Ízelítőül néhány az országos nagygyűlés napirendjén szereplő kérdések közül:

- Egységes trombitajelek bevezetése.
- Egységes csavarpár rendszeresítése.
- A tűzbiztosító társaságok megadóztatása.
- A balesetet szenvedett tűzoltók segélyezése.
- Egységes egyenruha és rangjelzési szabályzat kidolgozása.
- Hivatalos lap (Tűzoltó Közlöny) alapítása, kiadása.
- Betegsegélyző pénztár alapítása.
- Tűzbiztonsági statisztika készítése.
- Kötelező tűzkárbiztosítás bevezetése.
- Nagykerületi - később vármegyei - tűzoltó szövetségek létrehozása.
- Egységes gyakorlati szabályzat megalkotása.
- Országos tűzoltóverseny rendezése.
- Pályadíjakkal jutalmazandó kérdések kidolgozásának meghirdetése.
- Tűzoltó székház és tűzoltó otthon létesítése, vagy vásárlása.
- Tűzoltó üdülő vásárlása.
- Szolgálati, díszérem alapítása.
- Szakelőadások és bemutatók rendezése. [4]

A teljesség igénye nélkül a Szövetség a működése idején:

- o Szakkönyveket adott ki, illetve támogatta megjelenésüket.
- o Folyóiratot - Tűzoltó Közlönyt később Tűzrendészeti Közlönyt - jelentetett meg.
- o Gyakorlati és - a háború előestéjén - kárelhárító szabályzatot adott ki.
- o A szakképzés színvonalát segítő országos tűzoltóparancsnoki értekezletet rendezett. Szakelőadások rendszerét honosította meg.
- o Szakkérdések sorát tárgyalta, mint például „Tűzveszélyes és lobbanó anyagok raktározása és szállítása”.
- o A szövetség szakvéleményezési, szakértői munkát végzett.
- o Tűzoltói szaktanfolyamok rendszerét alakította ki.
- o Országos tűzoltó-tiszti tanfolyamokat szervezett.
- o Országos tűzoltóversenyeket rendezett.

- Rendszeresen megtartotta a vidéki tűzoltóságok ellenőrző szemléjét.
- **Legjelentősebb eredmény:** A magyar tűzvédelem, tűzoltóügy dolgainak rendezettebbé tételét hivatott 1936: X törvénycikk (a tűzrendészeti törvény) elfogadása és a végrehajtására kiadott 180.000/1936. B. M. sz. rendelet megjelenése. [4]

A tűzrendészeti törvény, és végrehajtási utasítása

Az 1936. évi X. törvénycikk fővonalaiban az alábbiakat tartalmazza:

- 1.§. A hivatásos tűzoltóságok fenntartása és megszervezése.
- 2.§. Tűzoltószervezetek és berendezések kiegészítése.
- 3.§. (1) A tűzvédelmi szervezetek megállapítása, a tűzvédelmi berendezések létesítése a légítámadás ellen irányuló védelem követelményeire figyelemmel történjen.
- (2) Légítámadás veszélye esetében a veszélyeztetett város, illetőleg község tűzrendészeti szervezete – a veszély tartama alatt – a légítámadás elhárítását irányító katonai parancsnok vezetése alatt álljon.
- 4.§. Tűzrendészeti ügyekben eljáró hatóságok.
- 5.§. Tűzrendészet feletti felügyelet.
- 6.§. A tűzrendészeti felügyelő törvényhatósági bizottsági illetve képviselőtestületi tagsága.
- 7.§. Tűzrendészeti felügyelő fellebbezési joga.
- 8.§. Országos tűzoltó szövetség
- 9.§. Biztosító intézetek tűzrendészeti járulékfizetési kötelezettsége.
- 10.§. Felhatalmazás a törvényre vonatkozó rendeletek megállapítására és kibocsátására.
- 11.§. Nagy- és kisközségek éjjeliőr szolgálata.
- 12.§. Mezőgazdasági termékek közös szérűjéhez szükséges ingatlan megszerzése.
- 13.§. Hatályba lépés.

A magyar királyi belügyminiszter 180.000/1936 B.M. sz. rendelete a tűzrendészet teljes és átfogó rendezése érdekében került kiadásra.

A rendelet megalkotóinak - a tűzvédelem legfontosabb tennivalóinak formába öntése mellett - figyelemmel kellett lenni a légoltalom szempontjaira, azaz szem előtt kellett tartani, hogy:

- Egy elkövetkező háborúban a légítámadások tűzveszélyt is jelentenek, azok nyomán szinte kivétel nélkül tüzek is keletkeznek.
- A gyújtóbombák alkalmazása nagyban fokozza a tűzveszélyt.
- A gáz és gyújtóeszközök együttes alkalmazása fokozott tűz- és életveszélyt jelent.
- A tűzvédelmi törvény (az 1936. évi törvénycikk) és a korábban elfogadott légoltalmi törvény (1935. évi XII. törvénycikk) az előírásai szinkronban legyenek.

A rendelet fő vonalaiban az alábbiakat tartalmazza:

- Általános rendelkezéseket.
- Legfőbb előírásokat:
 - A tűzrendészetre.
 - A tűzoltó szervezetekre.
 - A megelőző tűzrendészetre.
 - A mentő tűzrendészetre.
 - A felderítő tűzrendészetre.
- A büntető rendelkezéseket.

- Hatályon kívül helyezési és hatályba-léptető rendelkezéseket.

A törvénycikk és végrehajtási utasítása megalkotásának jelentősége

- A Tűzoltó Szövetség állhatatos harca, a világháború fenyegető veszélye, mint fő motívumok nyomán a tűzvédelem az egész ország ügye lett.
- Az államilag elhanyagolt és az egységet minden tekintetben nélkülöző tűzrendészet a közigazgatás fontos területévé lépett elő.
- A magyar tűzoltóság, és tűzrendészeti közigazgatás területén rend és egység alakult ki. Az egységességet a jogszabályi hierarchia csúcsán helyt foglaló törvény biztosítja, egységesen meghatározva a hatáskör és illetékesség szabályait.
- A különböző minisztériumok és hatóságok tűzrendészetet szabályozó rendeletei és intézkedései nyomán meglévő áttekinthetetlen helyzet megszűnt, egyértelmű jogi helyzet alakult ki.
- A tűzrendészeti törvény, és a végrehajtását szabályzó rendelet egyértelművé tette a közigazgatási teendőket, és a tűzoltó szakfeladatokat.
- Egyik legfontosabb rendelkezése a tűzbiztosítással foglalkozó magánvállalatok járulékfizetési köztelezettségének a bevezetése volt. [20]

A MAGYAR TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetséget 1945-ben, csaknem 75 évi működés után, a II. világháború befejező szakaszában az Ideiglenes Kormány - a 10280/1945 sz. rendeletével - megszüntette. [16]

Ettől kezdve egészen a rendszerváltásig a magyar tűzoltóság a szigorú centralizáció elveit követve tevékenykedett. Ebben a helyzetben egy érdekvédelmi szervezet szükségességét sokan érezték, ám annak létrejöttére sokáig kellett várni. 45 év elteltével 1990-ben több megyében tűzoltó szövetség alakul. Az 1990. június 23-ai (Üllő) felhívás az országos tűzoltó szövetség megalakításának egyik mérföldköve, ezután a zászlóbontásig mindössze négy hónap kellett és az MOTSZ jogutódja a Magyar Tűzoltó Szövetség megalakult¹³. [16]

Most a Szövetség internetes honlapján a következő olvasható: *„A politikai pártoktól független MTSZ célja társadalmi eszközökkel segíteni a tűz elleni védekezést, a hivatásos, önkéntes és létesítményi tűzoltóságok és tűzoltó egyesületek tevékenységét, közreműködni a szakmai munkájuk hatékonyabbá tételéhez szükséges személyi, anyagi, tárgyi feltételek kialakításában, a tűzoltóságok nemzetközi kapcsolatainak ápolásában. Az országszerte működő több ezer önkéntes tűzoltó szervezet megyei szövetségekre szerveződve kapcsolódik az Magyar Tűzoltó-Szövetséghez. Tagja lehet továbbá a szövetségnek bármely országos tűzvédelmi szakmai és más országos társadalmi szervezet is, amely elfogadja az MTSZ alapszabályát és az elnökség elfogadja a csatlakozását. A rendes tagság mellett pártoló tagként csatlakozhatnak a szövetséghez szervezetek és jogi- és magánszemélyek egyaránt.”*

A leírtak egy konzolidált helyzetben levő szövetségre vonatkoznak. A mai helyzetig vitákkal teli út vezetett. Az alapítók tudták, hogy az 1945-ben megszüntetett szövetséggel analóg szervezetet teremteni nem lehet, mert azóta csaknem egy fél évszázad telt el, a racionális dolgok átvétele azonban kötelező, azaz az elődök nyomdokain haladó - a tűzoltó társadalom érdekeinek érvényesítéséért - következetesen fellépő szakmailag egységes, társadalmi szervezetet kell létrehozni, amely rövid útkeresési idő után megtalálja az igazi helyét. A továbbiakban az útkeresés nehézségei közül néhány.

¹³ A szerző édesapja Hadnagy József (a Kisújszállási Önkéntes Tűzoltóság egyesületi elnöke) az alakuló ülés résztvevője volt.

Az alakuló ülés előkészítése sok ember fáradságos munkáját igényelte. A Tűzvédelem 1990. 9. számában megjelentette az Alapszabály-tervezetet, és a meghívót az 1990. október 21-22-i alakuló közgyűlésre (a fővédnök dr. Horváth Balázs akkori belügyminiszter volt). [11]

Az alakuló közgyűlés levezető elnökének szavai szerint: „*Nem a mi nemzedékünk kezdeményezése, minthogy az a felismerés sem: a tűz elleni védekezés csakis a legszélesebb társadalmi bázisra építve lehet eredményes. Több mint 100 esztendő telt el ennek az alapelvnek a megfogalmazása óta. Az összefogás szükségessége napjainknak szintén elevenbe vágó gondja, oly lépések ösztönzője, meghatározója, amelyeket az ország tűzvédelmének jelene és jövője szempontjából halaszthatatlanul meg kell tenni. Szervező, előkészítő munkánkat végül is ehhez igazítottuk, nem a részérdekek, hanem egyetlen közös érdek dominált, a tűzvédelem érdeke.*”¹⁴ [14]

Az alakuló közgyűlésen az alapszabály-tervezethez több módosító javaslat hangzott el, melyeknek sorsáról azonnal dönteni nem lehetett. Az elnökség szándéka az, hogy minden módosító javaslatot értékelve 1991. év első negyedében a végleges alapszabály-tervezetet a küldöttgyűlés elé terjeszti. [14]

A tűzoltó szövetség, a magyar tűzvédelem, tűzoltóságok feszítő gondjairól sok-sok írás lát napvilágot. A Magyar Tűzoltó Szövetség munkáját bírálók is vannak szép számmal. Az útkeresés napirenden van. Erőteljesen fogalmazódik meg az, hogy a szövetség önállósága megkérdőjelezhetetlen, ezt nem befolyásolhatja az sem, ha a TOP és a szövetség élén ugyanaz a személy áll.¹⁵

A szervezeti munka alapját képező alapszabály megszületése is időt kíván, a tervekkel ellentétben a Magyar Tűzoltó Szövetség Alapszabályát a Szövetség elnöksége – másfél évvel később - 1992. október 3-án fogadta el.¹⁶ [15]

A tűzvédelmi törvény, valamint a katasztrófavédelmi törvény megszületése, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság létrejötte újabb viták csíholója. Ezek során a tűzoltó szakma védelmében az is megfogalmazódik, hogy a tűzoltóság megvan a polgári védelem nélkül, de fordítva ez nem igaz.¹⁷ [12]

Az MTSZ anyagi forrásait is rendezni kívánta, a lényeg független szervezetként - érvényes jogszabályi háttérrel – az anyagi függetlenség megteremtése.¹⁸ [13]

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Az írásmű szerzője a szövetség útkeresését, munkáját érintő vitába nem kíván bekapcsolódni, csupán csak érzékeltette annak időnkénti magas hőfokát, az meg egészen távol áll tőle, hogy ítélkezzen az állítások igazságtartalmát illetően.

A MTSZ munkájának méltatása, az útkeresés nehézségeinek elemzése, a megalakulás óta eltelt 20 évben elért eredmények taglalása, a jövőre vonatkozó elképzelések megfogalmazása sokkal életszerűbb, realitásabb, ha az a volt, vagy jelenleg is működő szövetségi elnökök egyikének, netán a szövetség elnökségének valamely tagjának tollából ered.

¹⁴ Részlet Gulyás László levezető elnök beszámolójából. (GLÁZER Izabella: Megalakult a Magyar Tűzoltószövetség. Tűzvédelem, 1990. 11. szám, 6-8. oldal).

¹⁵ A szövetségről vallott nézeteit adja közre Csöglei István *Megtörtént a váltás. Hogyan tovább, magyar tűzoltó szövetség?* című cikkében. (Tűzvédelem, 1993. 1. szám, 5-6. oldal.)

¹⁶ Magyar Tűzoltó Szövetség Alapszabálya. (Tűzvédelem, 1993. 3. szám, 19-21. oldal.)

¹⁷ Csöglei István: Milyen legyen a Magyar Tűzoltó Szövetség és annak elnöksége? (Tűzvédelem CXXIII. évfolyam, 2000. 10. szám, 4. oldal.)

¹⁸ A XX. század kiemelkedő embere (Pintér József az MTSZ első elnöke) /Tűzvédelem, 1990. 10. szám, 5. oldal).

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] MARKUSOVSZKY Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. (Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel.)
- [2] BOGDÁN István: Régi magyar mesterségek (Budapest, Neumann Kht. 2006. 30. rész: A vörös kakas szelidítése. A tűzoltómesterség.)
- [3] Dr. vitéz RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Városi nyomda, Debrecen 1935. 17. oldal.)
- [4] Dr. SZILÁGYI János - Dr. SZABÓ Károly: A tűzrendészet fejlődése az őskortól a modern időkig. (BM. Kiadó 1986.)
- [5] A négyes bizottság által kidolgozott s az alakuló ülésen – 1870. december 5-én – beterjesztett alapszabály-tervezet. (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 3. oldal.)
- [6] A magyar országos tűzoltó-szövetség Aradon módosított alapszabályai. (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 13-16. oldal.)
- [7] A magyar országos tűzoltó-szövetség alapszabályai /negyedik módosítás/. (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 41- 42. oldal.)
- [8] A magyar országos tűzoltó-szövetség Iglón elfogadott III. alapszabálya. (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 41- 42. oldal.)
- [9] A tűzoltószeretek kiállítási szabályzata.. (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 79-86. oldal.)
- [10] MINÁROVICS János: Az 1936. évi tűzrendészeti törvény kulisszatitkai. (Tűzvédelem 1990. 9. szám, 31. oldal)
- [11] Alapszabály-tervezet (Magyar Tűzoltószövetség). /Tűzvédelem, 1990. 9. szám, 10-12. oldal/.
- [12] CSÖGLEI István: Milyen legyen a Magyar Tűzoltó Szövetség és annak elnöksége? (Tűzvédelem, 1990. 10. szám, 4. oldal).
- [13] A XX. század kiemelkedő embere (Pintér József az MTSZ első elnöke) /Tűzvédelem, 1990. 10. szám, 5. oldal).
- [14] GLÁZER Izabella: Megalakult a Magyar Tűzoltószövetség. (Tűzvédelem, 1990. 11. szám, 6-8. oldal).
- [15] A Magyar Tűzoltó Szövetség Alapszabálya. (Tűzvédelem, 1993. 3. szám, 19-21. oldal).
- [16] NAGY Jenő: A szövetség legyen egységes szakmai, társadalmi szervezet. (Interjú Száray Zoltán nyugállományú vezérőrnaggyal az MTSZ elnökével) /Tűzvédelem, 2000. 1. szám, 6-7. oldal).
- [17] NAGY Jenő: December 5. 130 éves a szövetség. (Tűzvédelem, 2000. 12. szám, 4-5. oldal).
- [18] A Pozsonyban 1880-ban elfogadott egységes egyenruha és rangjelzés. (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 66. oldal.)
- [19] A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség irodájának ügyrendje (Markusovszky Béla: Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története. Budapest, 1911. ifj. Kellner Ernő nyomdájának a betűivel. Függelék 90 – 91. oldal).
- [20] SZABÓ Károly: Magyarország első tűzrendészeti törvénye és annak végrehajtási jogszabálya. (Tűzoltó Múzeum évkönyve II. 1935. 101- 128. oldal.)
- [21] A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség és a Törvényhatósági Tűzoltó-Szövetségek alapszabályai. (Tűzrendészeti Közlöny, XXXV. Évfolyam, 9. szám, Budapest 1937. május 1. 105-113. oldal).